

bila prvotno zamišljena, vendar je toliko izpopolnjena, da lahko služi nalogi, za katero je bila grajena. Vsa pričeta dela so bila dokončana. Dom se je odel v praznično obleko; obnovljeno je bilo tudi njegovo notranje in zunanje lice.

Osemdesetletnica se je praznovala zelo lepo in pomembno 30. junija in 1. julija 1956. Slavnosti so se pričele v soboto zvečer. Najprej s promenadnim koncertom, nato z naznanilom fanfaristov, prihodom plameničarjev, prižiganjem slavnostnega ognja in pozdravom gostov. Slavnostna akademija je bila v Kulturnem domu s prav pestrim sporedom, ki so ga izvajali člani gasilci in kot gostje člani KUD »Tone Sifrer« iz Skofje Loke. Naslednji dan je bil na telovadišču TVD Partizan prvi brigadni gasilski nastop članstva in pionirjev. Ob tej priliki je bilo tudi gasilsko zborovanje z razvitjem praporov Okrajne gasilske zveze za Gorenjsko in Prostovoljnega gasilskega društva v Skofji Loki. Nastopa se je udeležilo 900 članov, članic in pionirjev v uniformah in krojih. Zborovanju pa je poleg gasilskih enot prisostvovala večja množica ljudi. Pri mimohodu je sodelovalo 1100 gasilcev, gasilk, mladincev in pionirjev; zaključil ga je odred JLA. Množica ljudstva in gasilcev pa se je zatem pred spominsko ploščo poklonila spomenu padlih gasilcev - borcev NOB. Pokroviteljstvo nad gasilskimi slavnostmi je prevzel ObLO Skofja Loka, pokroviteljstvo nad praporom Kmetijska zadruga Skofja Loka. Kumboval pa mu je občinski odbor Zveze borcev Skofja Loka. Slavnosti so se udeležili tudi zastopniki Okrajne gasilske zveze za Gorenjsko in Gasilske zveze LRS. Prišla pa je tudi 14-članska delegacija koroških slovenskih gasilcev iz Avstrije.

Ce pomislimo, da so škofjeloški gasilci v dobi 80 let obvarovali milijonsko ljudsko premoženje in bili ljudem ob strani v največjih stiskah, saj so gasili pri več kot 500 požarih, pomagali pri povodnji, potresu in ob drugih nezgodah, šele vidimo, kako vsestransko so škofjeloški gasilci stali ljudstvu v pomoč.

Jelo Janežič

DROBNE ZANIMIVOSTI

POTOVANJE IZ FURLANIJE PREKO POLJANSKE DOLINE V SKOFJO LOKO LETA 1486

(Izvlček iz potnega dnevnika Paola Santonina)

Ozemlje med alpskim in kraškim svetom je bilo že od najstarejših dob dalje močno prehodno ozemlje. Preko njega je vodila ena najvažnejših prometnih in trgovskih poti med zgornjim Posavjem in zgornjim Posočjem, ki je imela več kot lokalni pomen.

V naslednjem potovanju se seznamimo s tovorno potjo, ki je vezala Primorsko z loškimi ozemljem in z načinom takratnega potovanja. Po njej so tovorili nekdanji prebivalci loškega gospostva železo, platno in druge izdelke na Primorsko.

To je čas neposredno pred odkritjem Amerike, obenem čas turških vpadov. Povsod se kažejo sledovi njihovih uničevalnih pohodov, zato vlada v deželi neurejenost.

Paolo Santonini je spremljal Pietra Carla, škofa iz Caorle, ki je kot poslanec in namestnik oglejskega patriarha obiskal vse kraje, ki so v cerkvenem pogledu spadali pod oglejsko patriarhijo, in po uničevalnih turških pohodih zopet urejal cerkvene razmere. Paolo Santonini je bil jurist laik, meščan iz Vidma.

Njegov dnevnik nam ga predstavi kot pravega južnjaka, ki zna živeti in ima oster čut za opazovanje umetnostnih spomenikov in tudi vsakdanjega življenja.

Dne 26. avgusta 1486 so predpoldne odpotovali iz Čedad ob reki Nadiži (Natissonne) v vas Spietar (s. Pietro) in še istega dne s konji odšli dalje proti vasi Kred (Crete), kjer so prenočevali potem, ko so se službeno en dan zadržali v bližnji vasi. Dne 28. avgusta so odšli v Kobarid (Cavoretum) in istega dne okoli

Crtkano je zarisana pot iz Vidma do Skofje Loke

poldne naprej v Tolmin (Tulminum), kamor so dospeli ob sončnem zahodu. Prehodili so 10 milj. Naslednji dan so ob sončnem vzhodu zapustili Tolmin in odšli v pusto gorato pokrajino. Po 10 miljah hoda so prišli v Grahovo (Brachi). Stopili so v črno zakajeno hišo, kjer so jim postregli s svežimi orehi, kozjim sirom in rženim kruhom, kuhanimi jajci, nasoljenimi postrvmi in nazadnje s pečenimi kurami. Po jedi so nadaljevali naporno pot in po 10 miljah hoda prišli v Cerkno (Cirka), ležeče na planoti in obdano s potokom, ki nikoli ne usahne. Vas je štela 42 hiš. Dne 30. avgusta so odpotovali iz Cerkna in se povzpeli na goro Oslico, potem pa zopet v dolino. Gora je z obeh strani zelo strma in se zato imenuje Oslova gora. Na njenem grebenu je tekla meja med benečanskim ozemljem in loškim gospostvom. Okoli poldne so prišli v Poljane, ki so od Cerkna 12 milj oddaljene. Tu je bila župna cerkev sv. Martina, ki je imela 14 podružnic in je spadala pod oglejsko patriarhijo. Kraj je bila majhna vas, ležeča na ravnini, krasila pa jo je lepa reka, imenovana Sora, ki je bila bogata rib. Po končanih službenih poslih so nadaljevali pot po ravni cesti vzdolž reke in prišli v mesto Loko, kjer jih je sprejel krajevni župnik Pankrac Ecker. Peljal jih je v svojo hišo, kjer jih je pogostil z zelo peštrim obedom. Imel je župno cerkev sv. Jurija, ki je ležala izven mesta in imela 20 podružnic. Kadar se je izpraznilo župnijsko mesto, je imel pravico imenovati novega župnika freisinški škof, svetni gospodar mesta Loke, potrdil pa ga je oglejski patriarh.

Mesto Loka leži sicer v ravnini, a pod malo vzpetino. Nad seboj ima dva gradova, vsak je zase zidan in dobro zavarovan, vendar lepši je spodnji, v katerem stoluje pl. Jakob Lamberger, glavar Loke in gradu. V mali oddaljenosti se nahaja še tretji grad. V mestu je 250 zidanih s škodlami kritih hiš. V notranjosti mesta je podružna cerkev sv. Jakoba, zgrajena v odlični umetnosti. Na eni strani mesta teče proti severu reka Sorica (mala Sora), tako imenovana, ker nima toliko vode kot Sora. Ima dobre ribe, med katerimi so postrvi najboljše. Poleg vrat je nad reko kamnit most; ob njem stoji mestni zid presegajoča župnikova hiša, ki jo je sam na lastne stroške novo in zelo visoko zgradil. Iz nje se lepo vidi reka in most ter smejoča se planota njiv. Zunaj mesta je župna cerkev, ki presega po sijaju vse druge cerkve na Kranjskem. Nekdaj je imela nad 1500 dukatov dohodkov, sedaj pa je zelo nazadovala. Vendar ima še pravico predlagati duhovnike v Poljanah, Selcah, Zireh in Velesovem, ki jih naknadno potrdi oglejski patriarh.

Naslednjega dne po kosilu so se napotili po ravni cesti proti Kranju, ki je oddaljen 5 milj. Na polovici pota so prišli v dolgo vas Bitnje (Faitin), imenovano po cerkvi sv. Vida. V tej vasi so imeli veliko platna, ker tukaj, kakor so pripovedovali, pozimi moški in ženske predejo in tkejo.

Cez reko Savo pri Kranju so prišli s čolnom, ker je most odnesla voda. (Sledi opis Kranja in nadaljnega potovanja proti Koroški.)

Doroteja Gorišek

PRED STO LETI V LUBNISKEM KEVDERCU

V Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani je shranjena drobna knjižica (signatura R 72978), ki je dvakrat zanimiva. V platnice, ki imajo na hrbtu vtisnjen napis *Koledar 1864-6* (pomota! — prav: 1854-6) so uvezani namreč trije drobni koledarčki. Prvi ima naslov: *Koledarček slovenski za navadno leto 1854. Na spillo dal Dr. Janez Bleimeis, V Ljubljani. Natisnil Jožef Blaznik.*; pri drugem je drugačna samo letnica (1855), tretji pa je namenjen za prestopno leto 1856. Ne vemo sicer, kdo je bil prvotni lastnik zadnjih dveh, v tistem iz leta 1854 pa je z drobno pisavo zapisano: *Ex libris Joan. Tušek, VII. gymn. cl.* Ista roka je na prazne liste koledarčka zapisovala na-

slove prebranih knjig in beležke o nekaterih svojih izletih, med njimi tudi o obisku v lubniškem Kevdercu.

Kdo je bil omenjeni Tušek in kakšen je opis podzemne jame?

Ivan Tušek (1855-1877) je bil doma v Selcah. Kot gimnazijski dijak v Ljubljani je bil član znamenitega dijaškega literarnega krožka, ki je izdajal rokopišni list *Vaje*, po dovršenem visokošolskem študiju pa profesor prirodoslovja in matematike v Zagrebu in v Ljubljani. Za botaniko se je poglobljeno zanimal že v srednji šoli in kmalu pričel objavljati v *Novicah, Slovenskem Glasniku* in *Slovenskih večernicah* krajše spise naravoslovne vsebine. Pozneje se je kot pro-